

Valvontatyö Siun sotessa ja valvonnan havainnot ikääntyneiden asumispalveluiden tilasta

Vanhusneuvosto

13.5.2025

Tuomas Kumpula, valvontapäällikkö

Tuula Kiviniemi, valvonta-asiantuntija

Valvontapalvelut

Valvontayksikön toiminta ja valvontatyö Siun sotessa

Valvontayksikön toiminta

- Valvontayksikkö sijoittuu Siun soten organisaatorakenteessa hallintopalvelujen alle
- Valvontayksikössä työskentelee valvonta-asiantuntijoiden lisäksi myös Siun soten sosiaali- ja potilasasiavastaavat
- Valvotaan kohdentuu **pääosin** yksityisten sosiaalipalvelujen toimintaan suunnitelmallisesti ja reaktiivisesti
 - Suunnitelmallinen valvonta tarkoittaa valvontakäyntejä valvontakohteisiin riskiarvioon perustuen
 - Reaktiivinen valvonta tarkoittaa asian selvittämistä tietoon tulleen epäkohdan perusteella
- Valvonnan painopiste asumisen ja erityisesti ympärivuorokautisen asumisen valvonnassa
- Valvonnan työnjaossa jokaisella ns. vastuupalvojan rooli, mutta itse valvontatyötä tehdään työparityönä
 - Yksityisten VaHu-valvonta (Tuomas Kumpula)
 - Oman VaHu-toiminnan valvonta (Tuula Kiviniemi)
 - Yksityisten MiePä-valvonta (Anne-Mari Salakari)
 - Yksityisten VammP ja KehVa-valvonta (Anri Silvennoinen)
 - Yksityisten LaSu-valvonta (Kaisa Tanskanen)
 - Rajattujen lääkevarastojen valvontatyö (Tuula, Anne-Mari)
- Yhteensä **valvontatyöhön** kohdentuu siten noin 4 henkilötyövuoden resurssi valvontayksiköstä käsin
- Valvontatyön lisäksi hyvinvointialueen omavalvonnan kehittämisen tehtävät (omavalvontaohjelma, omavalvontasuunnitelmien kehittäminen jne.)

Valvontatyön tavoitteita

- Valvontatyöllä tarkoitetaan konkreettista, valvonta-asiantuntijuuden kautta tapahtuvaa valvontatyötä jota Siun sotessa tehdään valvontayksiköstä käsin.
 - Toiminnanaikainen, suunnitelmallinen valvontatyö. Epäkohtien perusteella tehtävä valvontatyö.
 - Vuoden 2024 alusta lausuntojen antaminen lupahakemusten ja rekisteröintien osalta poistunut tehtävistä sote-valvontalain voimaantulon myötä.
- Valvontatyötä tehdään Siun sotessa myös muualla kuin valvontayksikössä.
 - Ennakollista valvontaa esim. kilpailutusten tai palvelusetelituottajaksi hakeutumisen osalta
 - Reaktiivista ja suunnitelmallista valvontaa toimialueilla omien yksiköiden osalta
- Valvonnan riippumattomuus, yhdenvertaisuus ja vaikuttavuus ovat tärkeitä arvoja myös hyvinvointialueen valvonnassa
 - Tätä on pyritty Siun sotessa varmistamaan siten, että valvontatyötä päätoimisesti tai muutoin osana tehtävänkuvansa tekevät viranhaltijat on organisaatiossa pyritty sijoittamaan erilleen substanssitoimialueista.
 - Valvonnan keskittämistä nykyistä laajemmin valvontayksiköön rajoittaa tällä hetkellä toisaalta resurssien rajallisuus ja toisaalta eriävät näkemykset valvonnasta hyvinvointialueen sisällä. Valvontayksikön tekemässä valvontatyössä tulee tehdä tarvittavilta osin yhteistyötä toimialueiden kanssa.
 - Tavoitteena tulisi olla, että sekä oman palvelutuotannon, että ostopalvelutuotannon valvontaa suorittavat viranhaltijat työskentelevät omassa, valvontatyötä tekevien asiantuntijoiden yksikössä yhdenvertaisuuden ja riippumattomuuden varmistamiseksi.
 - Valvonnan vaikuttavuus syntyy osaltaan yksiköiden objektiivisen arvioinnin seurauksena. Valvonnan tuloksista tulee myös raportoida riittävällä tavalla osana muuta laadun sekä asiakas -ja potilasturvallisuuden toteutumisen raportointia.

Laatu ja turvallisuus

Sosiaali- ja terveystalvelujen ohjaus ja valvonta Q1-Q4 2024

Tässä osiossa raportoidaan Siun soten valvontapalvelut-yksikön tekemän valvontatyön havainnoista. Valvontayksikön tekemä valvontatyö ja sen raportointi kohdistuu pääosin sosiaalipalveluihin ja siellä erityisesti asumisen valvontaan. Valvontaa tehdään pääosin suunnitelmallisesti ennalta sovitun, riskiarvioon perustuvan valvontasuunnitelman mukaisesti. Valvontaa tehdään myös reaktiivisesti, hyvinvointialueen tietoon tulevien epäkohtien perusteella.

Valvonnan tärkein muoto on omavalvonta. Valvontatyössä korostetaan omavalvonnan merkitystä ja siinä erityisesti yksikön riskienhallintatyötä, jotta asiakas- ja potilasturvallisuutta vaarantavat tapahtumat voidaan jo ennalta tehokkaasti ehkäistä.

Valvontatapahtumien määrästä sekä niihin liittyvistä toimenpiteistä vaativien havaintojen määrästä raportoidaan osana hyvinvointialueen omavalvonnan raportointia kaksi kertaa vuodessa. Tässä Q4-raportissa on siten mukana tapahtumat ja havainnot ajalta 1.7.-31.12.2024.

Valvonta kohdentuu aina ensisijaisesti palveluyksiköihin, joilla tulee osana omavalvontaansa korjata toiminnassa esiintyvät puutteet. Palveluyksiköillä tulee annetun ohjauksen ja toimenpidevaatimusten perusteella korjata toimintaansa lain edellyttämälle tasolle.

Q4/2024

Valvontatapahtumat vuonna 2024

- Valvontayksikön toimesta tehtiin suunnitelmallisia valvontakäyntejä vuonna 2024 **yhteensä 59**.
- Reaktiivisia valvontatapahtumia epäkohtiin perustuen samalla ajanjaksolla oli **yhteensä 26**.
- Muita valvontatapahtumia, kuten rajattujen lääkevaraston tarkastamisia oli **yhteensä 28**.

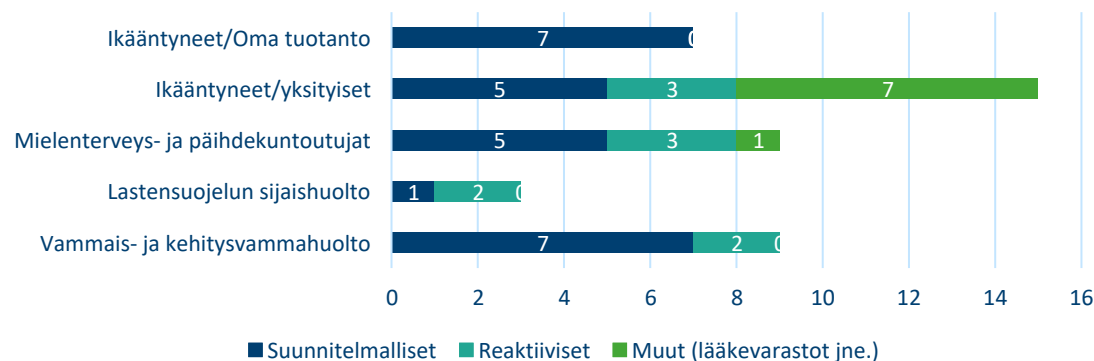
Havaintoja sosiaalihuollon valvonnasta

- Oppisopimusopiskelijoiden osaaminen ja osaamisen varmistaminen erityisesti kielitaidon osalta on noussut laajasti koko sosiaalisen asumisen kentällä esille.
- Lääkehoidon osaamisen varmistamisessa on edelleen puutteita asumisyksiköissä.

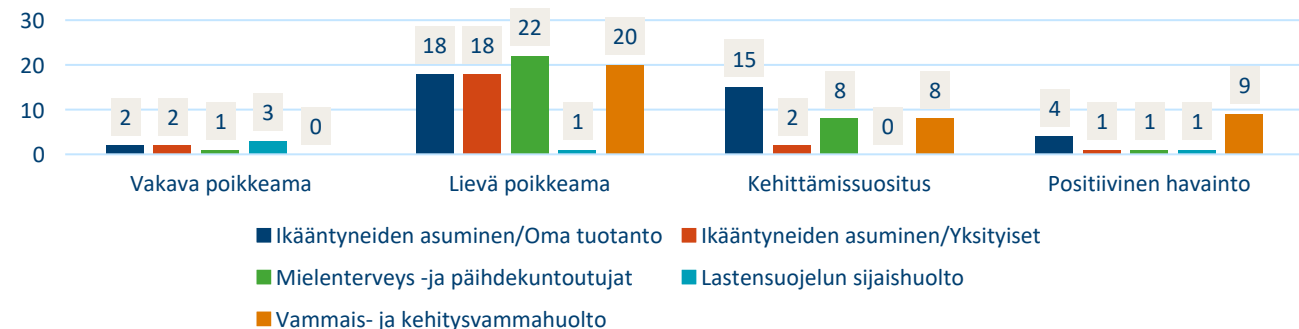
Kehittämistoimenpiteet

- Omavalvonnan seurantatyö yksiköitasolla on lähtenyt käyntiin. Seurantatietojen raportointi ja julkaisu valvontalaissa kuvatulla tavalla edellyttää vielä toimenpiteitä.

Valvontatapahtumien määrä 1.7.-31.12.2024 Q3-Q4

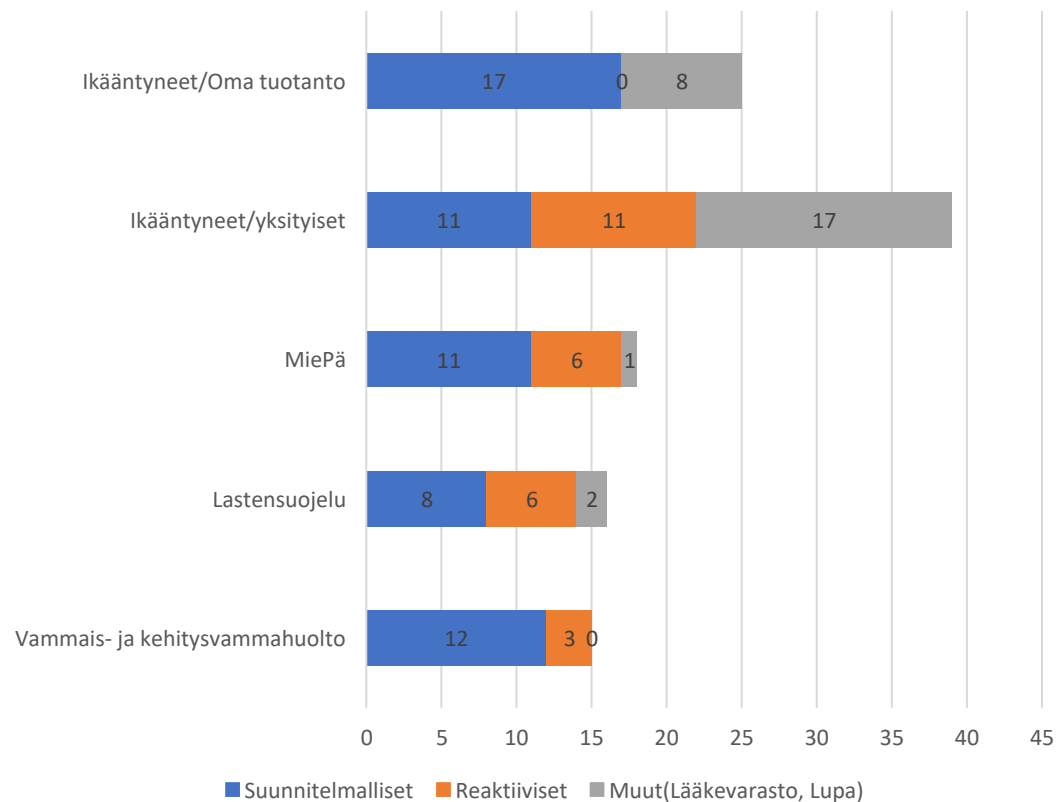

Toimenpiteitä vaativien havaintojen määrä suunnitelmallisessa valvonnassa 1.7.-31.12.2024 Q3-Q4

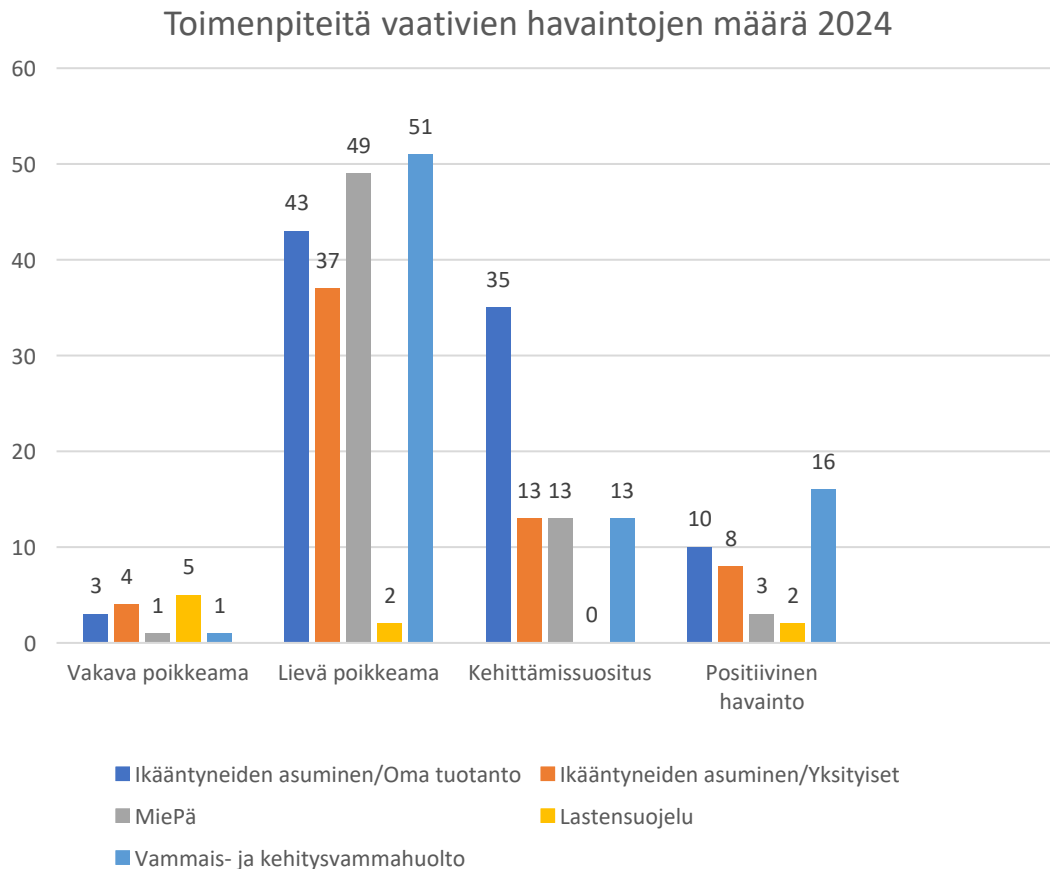
Valvontatapahtumien määrä valvontatyypeittäin

Valvontatapahtumien määrä vuonna 2024

- Suunnitelmallisia valvontakäyntejä tehtiin yhteensä 59.
- Suunnitelmallisia rajatun lääkevaraston tarkastamisia oli yhteensä 28 (lukuun sisältyy muutama muu valvontakäynti).
- Reaktiivisia, eli epäkohtiin perustuvia valvontatapahtumia oli yhteensä 26.

Toimenpiteitä vaativien havaintojen määrä ja niihin perustuvat toimenpiteet

- Yhteensä toimenpiteitä vaativia havaintoja annettiin palveluyksiköille 309.
- Palveluyksiköt tuottivat näihin havaintoihin toimenpiteitä yhteensä 264 kappaletta.
- Kaikkiin havaintoihin ei tarvitse tuottaa toimenpiteitä (esim. positiivinen havainto).
- Jos havaintona on vakava tai lievä poikkeama, edellyttää se aina asian korjaamisen seurantaan jota voidaan nimittää myös jatkovalvonnaksi.
- Kaikista havainnoista noin 70 %:a edellytti jatkovalvontaa.

Valvonnan havaintoja ikääntyneiden asumisen tilasta

Hoivakotien valvonnasta

- Painopiste ympärivuorokautinen palveluasuminen (aik. tehostettu palveluasuminen)
- Yksityisiä palveluntuottajia valvottu useiden vuosien ajan (36 pt)
- Siun soten hoivakotien valvonta aloitettu syksyllä 2023, toteuma 32/35
- Yhteistyö valvontapalvelujen ja toimialueen kesken
 - Säännölliset palaverit asumispalvelujen palvelualueen kanssa
 - Johtotiimitapaamiset x 2/vuosi

Keskeisimpiä havaintoja

- Positiivisia havaintoja
 - Omavalvonnallinen työote on kehittymässä
 - Toimenpiteitä vaativien havaintojen korjaavia toimenpiteitä tehdään toimivallan puitteissa
 - Puutteita, joita valvonnan alkuvaiheessa nostettu esille: viimeisimmissä valvonnoissa eivät enää systemaattisesti nouse puutteiksi (Siun soten yksiköt)

Keskeisimpiä havaintoja

- Erot yksityisen ja julkisen (Siun sote) palveluntuottajien välillä
 - Johtaminen/vastuuhenkilö:
 - yksityisellä palveluntuottajalla yksi yksikkö johdettavanaan (rekisteröinnissä, aik. luvassa määritelty)
 - Siun sotella yksiköitä, jossa vastuuhenkilöllä 2-3 yksikköä samanaikaisesti johdettavana (julkisen pt rekisteröinti tulossa 1.1.2028). Itä- Suomen aluehallintovirasto antanut asiassa ohjausta vuonna 2024.
 - Toimitilat:
 - Yksityisellä palveluntuottajalla asukashuoneet yhden asukkaan tai pariskunnan asuntona
 - Siun sotella toisilleen vieraita asukkaita voidaan sijoittaa 2-3 samaan huoneeseen (yksityisyyden suoja) ja asukas huoneessa vaihtuu

Keskeisimpiä havaintoja

- Itsemääräämisoikeus
 - Vahvistamista kuvattu omavalvontasuunnitelmissa; toteutuminen keskeistä omavalvontaa
 - Rajoitustoimet hoivakodeissa
 - Ulko-ovet lukittuina pääsääntöisesti 24/7
 - Vähintään puolella asukkaista on jokin asukaskohtainen rajoitustoimi käytössä (vuoteen laitojen nostaminen, turva/haaravyö, hygieniahaalari)
 - Magneettivöiden käyttöön kiinnitetty erityisesti huomiota
 - Miten toteutuu asukaskohtainen harkinta, seuranta ja arviointi—omavalvonta!
 - Yhteys henkilöstöresurssiin eri vuorokaudenaikoina?
- Henkilöstömitoitus (1.1.2025 alk. 0,6)
 - Kategorinen mitoituksen laskeminen 0,6 (aiemmin 0,65) toteutunut alkuvuoden 2025 valvontahavainnoissa

Keskeisimpiä havaintoja

- Kansainväliset lähihoitaja-oppisopimusopiskelijat
 - Osaamis- ja kielitaitovaatimukset
- Lääkehoidon osaaminen
 - Lääkelupien ajantasaisuus (lääkehoitosuunnitelmien mukainen lääkelupavaatimus)
- Ulkoilu, viriketoiminta
 - Vaihtelevasti toteutuu
 - Ulkoilu osin vapaaehtoisten varassa, osassa yksiköitä suunnitellaan työvuorolistaan ulkoilutus, toteutuu kesäisin paremmin
 - Viriketoiminnan resurssi
 - Yksikkökohtaisia viriketyöntekijöitä, osin jaettua resurssia yksiköiden välillä, osassa hoitajan tehtäväkuvassa
- Valvontalain tuntemus (laki sosiaali- ja terveydenhuollon valvonnasta 741/2023), voimaan 1.1.2024:
 - ohjaustarpeet lain sisältöön, mm. palveluntuottajan ja henkilökunnan ilmoitusvelvollisuus 29§, palveluntuottajan omavalvonta 27§

Oma-valvonnalla vaikuttavimmat palvelut